

Bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde familiën behorende planten.

Familie Aquifoliaceën.

1. Ilex.

I. Aquifolium L. In bosschen in de hoogere streken, in heggen en in de nabijheid van woningen aangeplant en verwilderd. Houten, Epen, Gulpen, Schinnen, Wijre, Blerik, Arcen, Wel, Mook, Plasmol. Breda, Boxtel, Helvoirt, Rosmalen, Nijmegen, (Beek, Ubbergen, Meerwijk, Groesbeek), Bennekom, Middachterbosch, Terborg, Winterswijk, Apeldoorn, (Hoog Buurloosche bosch, Waterloo), Epe, Putten, Ermelo, Harderwijk, Goor, Delden, Twikkel, Almelo, Vriezenveen, Hengeloo, Oele, Haaksbergen, Oldenzaal, Gramsbergen, Zwolle, Steenwijkerwold, Kallenkote, Eeze, Meppel, Valthe, Odoorn, Emmen, Dalen, Assen, Rolde, Eelde, Paterswolde, Haren, Heerenveen, Oranjewoud, Drachten, Donkerbroek, Bergum, Oudkerk, Oldeberkoop, Bergerbosch (alg.), Santpoort, Haarlem, (Aerdenhout, Haarlemmerhout, Overveen), Hillegom, Vogelenzang, Sassenheim, Warmond, Haagsche bosch, Overslag, Hulst.

Familie Celastrineën.

1. Evonymus.

E. europaea L. In boschrijke streken. Valkenburg, Gronsveld, Gulpen, Epen, Eisdien, St. Pietersberg, Arcen, Hamert, Wansum, Breda, Nijmegen (Beek, Heumen), Doorwerth, Wageningsche berg, Tiel, Drumpt, Wildenborch, Harderwijk (Tonsel), Zeist, Tongeren, Zalk, Steenwijkerwold, Meppel, Emmen, Haren, Makkinga, Bergen, Velzen, Bloemendaal, Aerdenhout, Leiden, 's Hage (Scheveningsche weg), Voorne, Walcheren, Zuid-Beveland, Zeeuwsch-Vlaanderen.

Familie Rhamnaceën.

1. Rhamnus.

R. cathartica L. In boschrijke streken. St. Pietersberg, Wansum, Nijmegen (Weurt, Beuningen, Ubbergen), Zutphen, Voorst, Lochem, Wildenborch, Woudenberg, Veenendaal, Hengeloo, Hardenberg, Meppel, Wassenaar, 's Hage, Scheveningen, Staalduin, Voorne.

R. Frangula L. In boschrijke streken. Algemeen en overal behalve op de Noordzee- en Zuiderzee-eilanden en in Zeeland alleen bekend van Walcheren en Zuiddorpe (Z. VI.)

Familie Euphorbiaceën.

1. Euphorbia.

E. Chamaesyce L. In een moestuin van Endegeest en Rhijnegeest onder Oegstgeest.

E. Lathyris L. In tuinen en moestuinen, gekweekt en verwilderd. St. Pietersberg, Apeldoorn, De Bilt, Friesland, Rhijnsaterwoude. Z. Beveland, Walcheren, Zeeuwsch-Vlaanderen.

E. dulcis Jacq. Millingen, Leiden (Oranjelust).

E. helioscopia L. In moestuinen, bouwlanden, vooral tusschen het koren. Limburg (alg.), Vucht, Vlijmen, Hintham, Breda, Oudenbosch (alg.), Nijmegen, Doorwerth, Wageningen, Winterswijk, Eibergen, Groenloo, Terborg, Apeldoorn, Harderwijk, De Bilt, Bunnik, Zeist, Deventer, Almelo, Vriezenveen, Delden, Twikkel, Hengeloo, Haaksbergen, Hardenberg, Wijhe, Tongeren, Zalk, Kampen, Steenwijk, Meppel, Zwinderen, Emmen, Groningen, Jelsum, Midlum, Peperga, Ameland, Terschelling, Vlieland, Texel, Wieringen, Kennemerland, Amsterdam, Hilversum, Leiden, Valkenburg, Rijnsburg, Delft, Naaldwijk, Westland, Voorne, Zeeland (geheel).

E. stricta L. Aan heggen, in bouwland, aan dijken en slootkanten. Nijmegen (Lent, Ooische waard, Oosterhoutsche bosch, Bommel, Beuningen), Doesburg, Winsen, Zutphen, Olst.

E. Platyphyllos L. In bouwlanden, aan wegen en slootkanten. Lent, Zutphen, Utrecht (Meern), Vreeswijk, Jutphaas, Olst, Zwijndrecht, Dordrecht.

E. palustris L. Aan slooten en op moerassige plaatsen. Vucht, Willemsdorp, Nijmegen (Persingen, Beuningen, Ooi, Ubbergen, Lent, Bommel, Weurt), Wageningen, Doesburg, Ulenpas, Baarn, Amersfoort, Waverveen, Kampen, Zalk, Giethoorn, Meppel, Friesland, Amsterdam, (Oud-Diemen,

Ouderkerk, Nes, Sloten), Uithoorn, Abcoude, Werkendam Gorkum, Voorne (zeldz.).

E. Gerardiana Jacq. Aan dijken, in uiterwaarden, Gronsveld, Roosteren, Crevecœur, Nijmegen, (Weurt, Beuningen, Ooische waard, Oosterhoutsche bosch), Tiel, Kuilenburg (Spoel), Bommel, Arnhem, Keppel, Zutphen, Voorst, Hattum, Maarsbergen, Deventer, Hardenberg, Kampen (IJseldijk, Zalk), Zwartsluis, Meppel.

E. Paralias L. In de duinen. Doornspijk, Nieuwediep, Wijk aan Zee, Zandvoort, Katwijk, Noordwijk, Scheveningen, 's Gravesande, Brielle, Goeree.

E. virgata L. IJssel bij de sporttent te Deventer.

E. Cyparissias Scop. Op droge plaatsen en tusschen koren, in weilanden, aan wegen. Plasmol, 's Bosch, Nijmegen (Weurt, Beuningen, Lent, Oosterhout), Bommelerwaard, Kuilenburg (Spoel), Rheden, Zevenaar, Wageningen, Zutphen, Deventer, Olst, Kampen, Zalk, Hardenberg, Uitgeest, Bloemendaal, Haarlem, Muiderberg, Vogelenzang, Westland, Maasstrand, Voorne (zeldz.). St. Janssteen.

E. Esula L. Aan dijken, in weilanden langs de rivieren, ook langs bouwlanden en op de duinen. Maastricht, Roermond, Hamert, 's Bosch, Werkendam, Nijmegen, Elst, Rhenen, Doorwerth, Wageningen, Kuilenburg, Bommelerwaard, Zutphen, Hattum, Olst, Wijhe, Kampen, Delden, Twikkel, Almelo, Vriezenveen, Koevorden. Wijk aan zee, Santpoort, Beverwijk, Heemskerk, Bloemendaal, Gorkum, Zegwaard, Vianen en Vreeswijk (Lek), Westland, Welzinge.

E. Peplus L. In moestuinen, op bouwland, langs wegen en heggen. Limburg (vrij alg.), Hintham, Helvoirt, Heusden, Breda, Oudenbosch, Nijmegen (Beek, Hees, Neerbosch, Weurt, Beuningen), Winterswijk, Groenloo, Lochem, Apeldoorn, Harderwijk, Utrecht, Bunnik, Houten, de Bilt, Deventer, Delden, Twikkel, Hengeloo, Oldenzaal, Hardenberg, Gramsbergen, Kampen, Steenwijk, Steenwijkerwold, Meppel, Odoorn, Valthe, Emmen, Groningen, Leeuwarden, Ameland, Terschelling, Vlieland, Texel, Alkmaar, Heilo, Haarlem, Amsterdam, Hilversum, Leiden, Rijnsburg, Delft, Naaldwijk, Westland, Brielle, Geheel Zeeland.

E. exigua L. In korenland. Limburg (vrij alg.), Woensdrecht, Nijmegen (Weurt, Beuningen, Ewijk, Ooische waard), Betuwe, Utrecht, Maarsbergen, Maarsen, Odijk, Bunnik, Deventer, Zwolle (Ottersum), Sexbierum, Franeker, Amsterdam, Leiden, Dordrecht, Westland, 's Gravesande, Schouwen, Z. Beveland, Zuiddorpe.

E. segetalis L. Gelderland. Walcheren.

2. Mercurialis

M. perennis L. In bosschen. In bergbosschen in Zuid Limburg b. v. te Geulhem, Meerssen, Gulpen, Beek en Terhagen.

M. annua L. In moeshoven, aan heggen en ruigten, op bouwland. Limburg (alg.), 's Bosch, Oud Heusden, Boxmeer, Oirschot, Tilburg, Breda, Nijmegen (Hees, Neerbosch, Beek), Wageningen, Zevenaar, Harderwijk, Baarn, Utrecht, Deventer, Giethoorn, Leeuwarden, Sloten, Wassenaar, Leiden, Voorne, Geheel Zeeland, beh. N. Beveland en St. Philipsland.

Familie Callitricheën.

1. Callitriche.

C. autumnalis L. In slooten. Maastricht, den Bosch, Zuid Willemsvaart, Breda, Werkendam, Moerdijk (de Vliet), Nijmegen (Neerbosch), Apeldoorn, Vaassen, Harderwijk (Hulshorst), Utrecht, de Bilt, Kampen, Staphorsterbosch, Bergumerdam, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel, Haarlem, Leiden, Loosduinen, den Haag, Delft, Naaldwijk, Tholen.

C. stagnalis Scop. In slooten. Wel, Oudenbosch, Son (Dommel), Boxmeer, Breda, Nijmegen, (Lent, Hees), Apeldoorn, Kampen, Gramsbergen, Ane, Koevorden, Sleen, Heerenveen, Wieringen, Terschelling (Midsland), Bergen, Velzen, Haarlemmerhout, Leiden, Noordwijkerhout, Delft, Haamstede, Renesse, Zuid Beveland, Philippine, Sas v. Gent.

C. platycarpa Kütz. Bij den Bosch, Wassenaar en Z. Beveland.

C. vernalis L. In slooten. Gulpen, Hamert, 's Bosch, Berlicum, Helvoirt, Breda, Oudenbosch, Nijmegen (Ooi), Wageningen, Terborg, Apeldoorn, Harderwijk, Utrecht, de Bilt, Zeist, Kampen, Koevorden, Sleen, Groningen, St. Johannis, Rotskerhaule, Ameland, Terschelling (Midsland), Texel

Overveen, Amsterdam, Oud-Diemen, Noordwijk, Katwijk-binnen, Leiderdorp, Rijnsburg, Soeterwoude, Valkenburg, Delft, Westland, Tholen, Walcheren, Zeeuwsch-Vlaanderen.
C. hamulata Kütz. In slooten. Boxmeer, Berlicum, St. Jansbeek, Cromvoirt, Buxtelscheide. Neerbosch, Rijnzberger bosch. Peize.

Familie Empetreeën.

1. Empetrum.

E. nigrum L. Op veenachtige plaatsen in heiden en in de duinen. Nijmegen, Winterswijk, Apeldoorn (Uttel, Meerfeld), Putten, Epe (Wissel), Elspeet, Ermeloo, Hattum, Harderwijk, Zeist, de Bilt, huis ter Heide, Driebergen. Ommereschans, Hardenberg, Hoogeveen, Ane, Weerdinge, Exloo, Smilde, Gieten, Zuidlaren. Bergum, Surhuizum, Drachten, Friesche palen, Appelscha, Nijega. Terschelling, Texel, Petten, Bergen, Schoorl, Callantsoog, Oud-Diemen, Leimuiden. Zeeland.

Familie Umbelliferen.

1. Hydrocotyle.

H. vulgaris L. Op vochtige plaatsen in heide- en duingrond, aan kanten van vijvers en slooten, in veenachtige weilanden enz. Vrij algemeen en overal op genoemde plaatsen.

2. Sanicula.

S. europaea L. In bosschen. Zuid-Limburg (vrij alg.). Watermeerwijk, Ulenpas, Enghuizen, Engelenburg, Winterswijk. Assen.

3. Eryngium.

E. campestre L. Aan dijken, wegen, in de duinen, op droge plaatsen. Maastricht, Gronsveld, St. Pietersberg, Valkenburg, burg, Eisdien, Gulpen, Roermond, Venloo, Blerik, Arcen, Hamert, Wel, Mook. Breda, Oudenbosch, den Bosch. Nijmegen, Arnhem, Renkum, Doorwerth. Zevenaar, Wageningen, Terborg, Apeldoorn (Uttel), Harderwijk, Lekdijk. Olst, Wijhe, Kampen. Lemmer, Laaxum, Urk, Egmond, Zandvoort, Hilversum, Muiderberg. Noordwijk aan zee, Noordwijkerhout, Westland, Gorkum, Hoek van Holland (veel), Voorne. geheel Zeeland.

E. maritimum L. Duinen en zeedijken. Harderwijk. Vollenhove. Rottum. Dijkshoek. Hindeloopen tusschen Harlingen en Roptazijl, Schiermonnikoog, Ameland. Terschelling, Texel, Urk, Grind. Bergen, Schagen, den Helder, Callantsoog, Petten, Zandvoort, Muiderberg, Blaricum. Noordwijk, Katwijk, Westland, Brielle. Walcheren, Noord-Beveland, Schouwen, Zeeuwsch-Vlaanderen.

4. Cicuta.

C. virosa L. In en aan slooten, moerassen en veenplassen. Mook, Blerik, Velden, Arcen, Hamert. Vucht, Elshout, Heusden, Breda. Nijmegen (Maldensche broek) Wageningen, Kuilenburg, Grift bij Elden, Apeldoorn (Bleekemeer bij Uttel). Westbroek, Vreeland, Kortenhoeft, Nieuw Loosdrecht. Zwolle, Kampen, IJselmuiden, Oldemarkt, Giethoorn, Nieuwkerkerveen. Meppel, Weerdinge, Valtje. Groningen, Eelderwolde, Paterswolde. Knijpe, Heerenveen, Wolvega, Sneek, Scheene, Teridsert, Tjietjerk, Dokkum. Haarlem, Amsterdam, Abcoude, Hilversum, Naarden, Weesp, Aalsmeer. Warmond, Valkenburg, Leiden, den Haag, Delft, Rijswijk, Wateringen. Dordrecht, Zwijsdrecht.

5. Apium.

A. graveolens L. Vochtige zilte plaatsen, aan slootkanten, op moerassige plaatsen. Kerkrade. Den Bosch, Oudenbosch. Wageningen, Harderwijk. Kampen, Schokland. Workum, Hindeloopen, Koudum, Ferwerd, Tjumarum, Franeker, Midlum, Schiermonnikoog. Texel, Alkmaar, Amsterdam (Sloten, Diemen), Zandvoort, Haarlem (Spaarnwoude), Monnikendam, Marken. Katwijk, 's Gravendeel, Staalduin, Milhaak, Voorne. geheel Zeeland.

6. Petroselinum.

P. sativum Hoffm. Soms verwilderd b.v. Nijmegen (Weurt,

Oosterhoutsche bosch), Wageningen. Walcheren, Zeeuwsch Vlaanderen.

7. Helosciadium.

H. inundatum Koch. In slooten en moerassen, ook in veenstreken. Plasmolen. 's Bosch (Pettelaar), St. Jansbeek, Oosterwijk, Vucht, Eindhoven, Rijen-Dorsten, Breda. Nijmegen (Malden), Bennekom, Renkum, Eibergen, Winterswijk, Harreveld (Zwarte meer), Zutphen, Apeldoorn, Putten, Nijkerk. Utrecht, Zeist, de Bilt, Doorn, Maartensdijk, Westbroek. Meppel, Koeverdoren. Kuikhorne, Bontebok, Ureterp, Duurswolde, Haule, Bergumerheide, Sint-Johannisga, Ameland. Terschelling, Texel, Wieringen, Aerdenhout, Laren. Leiden, Voorne. Walcheren, Zeeuwsch-Vlaanderen.

H. repens Koch. Moerassige plaatsen. Maastricht. Eibergen. Sleen, Haren, Harendermolen, Paterswolde. Katwijk, Amsterdam, Walcheren.

H. nodiflorum Koch. Aan slootkanten, vijvers, in moerassige weilanden ook in duinpannen. Maastricht, Gulpen, Epen, Valkenburg, Sittard. Harderwijk (Sijpel). Breukelen, Baambrugge. Tongeren. Oldeberkoop, Augustinusga. Velzerkanaal, Overveen, Haarlemmerhout. Amsterdam (Sloten), Abcoude. Katwijk, Leiderdorp, Leiden (Zandhorst), den Haag, Wassenaar, Delft, Staalduin, Voorne. Zeeuwsch-Vlaanderen.

8. Falcaria.

F. sioides Aschs. St. Pietersberg en Apeldoorn.

9. Ammi.

A. majus L. Op bouwland. Walcheren. Nieuw- en St. Joosland.

10. Aegopodium.

A. Podagraria L. Op belommerde plaatsen, langs wegen, hekken en slooten, bijna overal algemeen.

11. Carum.

C. Carvi L. In weilanden. Bunde, Gennep, Empel, Werkendam, Oudenbosch (alg). Nijmegen (Ooischedijk), Arnhem, Velp, Rheden, Wageningen, Everdingen, Tiel, Zutphen, Apeldoorn, Harderwijk. Houten, Zeist, Harmelen. Olst, Kampereiland, Groningen, Warfum, Bedum, Vierhuizen. Dongjum, Leeuwarden, Franeker, Ameland. Terschelling, Texel, Velzerend, Amsterdam, Muiden. Leiden, Westland, Brielle.

C. Bulbocastanum Koch. Op kalkhoudend bouw- en weiland. Gulpen. Santpoort, Breesaap, Velzen. Katwijk, Noordwijkerhout, Naaldwijk, Wassenaar, Loosduinen, Waalsdorp, Monster. Walcheren (zeldz.).

C. verticillatum Koch. Moerassige weilanden. Leende, Sterksel.

12. Pimpinella.

P. magna L. Beschaduwde, grazige plaatsen, onder hekken enz. Limburg (vrij alg.). 's Bosch, Crevecoeur, Kuyk. Breda, Werkendam, Oudenbosch. Nijmegen (Ooischewaard, Ubbergen, Malden, Overasselt), Rheden, Wageningen, Everdingen—Kuilenburg, Tiel—Bommel, Lochem, Apeldoorn (zeldz.), Harderwijk (Leuven). Vleuten. Zwolle, Kampen, Oldenzaal, Staphorstsche bosch. Bloemendaal, Velzen, Haarlem, Amsterdam. Leiden, Katwijk, den Haag, Wassenaar, Loosduinen, Brielle (stadswal). Zuid Beveland, Zeeuwsch-Vlaanderen.

P. Saxifraga L. Op open grazige plaatsen op zandgrond, ook in de duinen. Limburg, (vrij alg.). Nijmegen (Ooi, Groesbeek), Wageningse berg, Dieren, Lochem, Winterswijk, Terborg, Zutphen, Hoenderloo, Harderwijk (Leuven). Deventer, Hengelo, Haaksbergen, Heino, Dalfsen, Zwolle, Kampen. Weerdinge, Valtje, Rijs, Oudemirdum, Bergum, Heerenveen, Oranjewoud. Bergen, Schoorl, Breesaap, Velzen, Brederode, Bloemendaal, Overveen, Bentveld, Naarden, Huizen. Katwijk, Noordwijk, den Haag, Waalsdorp, Wassenaar, Schouwen.

P. nigra Willd. Droge zandgrond. Lochem, Velzen, Katwijk.

13. Berula.

B. angustifolia Koch. In slooten en moerassen. Algemeen en

bijna overal. Niet opgegeven voor het grootste deel van Overijssel, voor Utrecht en Groningen.

14. *Sium*.

S. latifolium L. In slooten en moerassen, Hamert, 's-Bosch, Heusden, Oudenbosch (alg.), Breda, Nijmegen, Doorwerth, Wageningen, Lochem, Breevoort, Varseveld, Eibergen, Borculo, Terborg, Lichtvoorde, Apeldoorn, (Beekbergen, Ankelaar), Epe. (Wisselsche veen), Harderwijk. Utrecht, Achtlienhoven, Westbroek, Jutphaas. Almeloo, Vriezenveen, Delden, Hengeloo, Wijhe, Tongeren, Giethoorn, Eesveen, Kampen, Koervorden, Borger, Assen. Groningen. Teridsert, Knype, Heerenveen, Schiermonnikoog, Kennemerland, Hilversum, Amsterdam, Leiden, Warmond, Rijnsburg, Naaldwijk, Delft, Milhaak, Voorne, Hulst, Neuzen.

15. *Bupleurum*.

B. tenuissimum L. Ziltige grazige plaatsen. Schiermonnikoog. Milhaak (Westland), Goeree, geheel Zeeland beh. N. Beveland en St. Philipsland.

B. rotundifolium L. Korenlanden, ook op ruige plaatsen. Ulenpas, Hunderen. Deventer (Pothoofd). Amsterdam (Vondelpark). den Haag, Delft, Dordrecht (moestuin). Middelburg.

16. *Oenanthe*.

O. Phellandrium L. In slooten en moerassen vrij algemeen en overal.

O. fistulosa L. Aan slootkanten en in moerassige weilanden. Vrij algemeen en overal.

O. peucedanifolia Poll. Vochtige weilanden, Maastricht. Nieuwland (Westland), Meerdervoort, Dordrecht.

O. pimpinelloides L. Vochtige weilanden. Overijssel. Molwerum, Sexbierum, Oosterbierum, Dijkshoek. Amsterdam. Katwijk.

O. Lachenalii Gmel. Aan slootkanten, in moerassige weilanden en vooral naar den zeekant. Kampen, Kampereiland. Onderdendam. Workum, Hindeloopen, Schiermonnikoog. Texel, Egmond, Kallantsog, Petten, Haarlem, Sparendam, Amsterdam. Katwijk, Hoek v. Holland, Brielle. Schouwen en Duiveland, Walcheren, Zuid Beveland, Breskens, Neuzen.

17. *Aethusa*.

A. Cynapium L. Moestuinen, bouwlanden, op ruige plaatsen. Vrij algemeen en overal.

18. *Foeniculum*.

F. officinale All. Verwilderd. Overveen, Amsterdam (IJ, Willemspark). Walcheren, Zeeuwsch Vlaanderen.

19. *Libanotis*.

L. montana Crtz. Ooischewaard bij Nijmegen.

20. *Silau*.

S. pratensis Bess. Vruchtbare graslanden langs de rivieren. Maastricht, den Bosch, Heusden, Nijmegen (Ooischewaard), Arnhem, Zutphen. Vreeswijk, Sliedrecht, Giesendam, Dordrecht. Bruinisse.

21. *Levisticum*.

L. officinale Koch. Verwilderd. Meppel. Leeuwarden, Rop-tazijl. Haarlem, (duinen), Amsterdam (ringdijk).

22. *Selinum*.

S. Carvifolia L. Vochtige, beschaduwde grasgrond. Breda. Rheden, Varik—Heesselt (aan de Waal).

23. *Angelica*.

A. sylvestris L. Beschaduwde vochtige plaatsen. Algemeen en overal.

24. *Peucedanum*.

P. Chabraei Rchb. Vochtige weilanden langs de rivieren. Maastricht. Boxmeer, Beugen. Nijmegen (Ooi, Ooischewaard,

Weurt, Heumen). Varik—Heesselt, Arnhem, Wageningen, Zutphen, Apeldoorn. Deventer, Olst, Zwolle, Kampereiland, Grafhorst. Wijk aan zee. Maassluis.

P. officinale L. Vochtige grasgrond. Bergum, Oosterweer, Langweer, Heerenveen.

25. *Thysselinum*.

T. palustre Hoffm. Aan slootkanten en op andere vochtige beschaduwde plaatsen. Vrij algemeen en overal.

26. *Anethum*.

A. graveolens L. Geweekt en verwilderd. Breda, Nijmegen, Millingen, Zutphen.

27. *Pastinaca*.

P. sativa L. Bouw- en weilanden en aan de wegen. Beek, Elsloo, Venloo, Hamert, 's Bosch, Breda, Oudenbosch. Nijmegen (Ooische dijk), Arnhem, Zutphen, Winterswijk, Varseveld, Apeldoorn (zeldz.), Harderwijk. Utrecht, Bunnik, Vechten, Rhenen, Wijk bij Duurstede, Maarsen. Deventer, Kampen. Meppel. Groningen. Holwerd, Ameland. Texel, de geheele duinkant van N. en Z. Holland. geheel Zeeland.

28. *Heracleum*.

H. Sphondylium L. Beschaduwde grazige plaatsen. Algemeen en overal.

29. *Cuminum*.

C. Cyminum L. Tusschen Zutphen en Dieren. Bij Leiden (?)

30. *Daucus*.

D. Carota L. Op grasgrond, aan dijken en wegen, ook veel in de duinen. Algemeen en overal.

D. littoralis Sibth. Zeestrand bij Katwijk.

31. *Orlaya*.

O. grandiflora Hoffm. Valkenburg. Duin bij Scheveningen, achter het hôtel Wittebrug. Deventer.

32. *Caucalis*.

C. daucoides L. Vestingwerken buiten de Hezelpoort Nijmegen. Laag Soeren, Waalre. Deventer.

33. *Turgenia*.

T. latifolia Hoffm. Nijmegen, Deventer (Pothoofd).

34. *Torilis*.

T. nodosa Gaertn. Aan dijken en wegen, ook in bouwland, vooral naar den zeekant. Woensdrecht. Houwerzijl, Ameland, Franeker, Leeuwarden, Workum, Hindeloopen. Vlieland, Texel, Hoorn, Enkhuizen. Wieringen, Amsterdam. Scheveningen, Westland (Maasdijk), Maassluis, Dordrecht. geheel Zeeland.

T. Anthriscus Gmel. Aan heggen, op ruige plaatsen, ook tusschen kreupelhout, algemeen en overal.

T. helvetica Gmel. Vooral aan dijken. Gronsveld, Gulpen. Zevenbergen, Woensdrecht. Apeldoorn. geheel Zeeland beh. Schouwen, Duiveland en St. Philipsland.

T. microcarpa Bess. var *aculeata* Boiss. Deventer (Pothoofd).

35. *Scandix*.

S. Pecten Veneris L. Bouwland. Algemeen op löss bouwland in Limburg. Son, Nunen, Oudenbosch. Nijmegen (Hees, Weurt, Beuningen, Lent, Bommel), Wageningen, Tiel, Twelloo, Apeldoorn. Utrecht, Bunnik. Deventer, Oldenzaal, Zalk, Jelsum, Franeker. Texel, Overveen, Westland. Walcheren, Z. Beveland, Zeeuwsch Vlaanderen.

36. *Anthriscus*.

A. sylvestris Hoffm. Vochtige grazige plaatsen, aan heggen en kreupelhout. Algemeen en overal.

A. vulgaris Pers. Aan wegen en op ruwe, steenachtige

plaatsen. den Bosch, Breda. Nijmegen (Ubbergen, Beek), Harderwijk. Utrecht, Amersfoort. Franeker, Leeuwarden, Wolvega, Schiermonnikoog, Ameland. Terschelling, Texel, Wieringen, Kennemerland, Haarlem, Amsterdam. Noordwijk, Noordwijkerhout, Katwijk, Leiderdorp, Scheveningen, 's Gravesande, Wassenaar, Walcheren, Zuid-Beveland, Zeeuwsch Vlaanderen.

A. Cerefolium Hoffm. Meest verwilderd Aan heggen enz. bij moestuinen. St. Pietersberg. Nijmegen (Beek, Hees), Wageningen, Apeldoorn (Broekland), Harderwijk. Utrecht, Bunnik. Deventer. Haarlem, Amsterdam. Leiden, Leiderdorp, den Haag, Naaldwijk. Zuid Beveland, Hoek.

37 Chaerophyllum.

C. temulum L. Aan heggen onder kreupelhout. Vrij algemeen en bijna overal aangetroffen. Niet bekend van Groningen, uit Friesland alleen van Leeuwarden, ook niet van de Noordzee-eilanden.

C. bulbosum L. Alleen bekend van de Ooische waard bij Nijmegen en van Oost-Voorne.

38 Myrrhis.

M. odorata Scop. Thomaswaard bij Werkendam. Dieren, Brummen, Keppel, Laag Soeren.

39 Conium.

C. maculatum L. Aan dijken, wegen en op ruwe steenachtige plaatsen. St-Pietersberg, Gulpen, Valkenburg, Sittard, Beek, Elsloo. 's-Bosch, Breda. Nijmegen (Ubbergen, Beek, Lent, Weurt, Beuningen, Winsen) Wageningen, Harderwijk (zeldz.). Nijkerk. Utrecht. Wijhe, Kampen, Gramsbergen, Ane, Steenwijk, Steenwijkerwold. Meppel, Koeverden, Sleen, Odoorn. Ameland, Schiermonnikoog. Texel, Vlieland, Amsterdam. Leiden, Monster, Wassenaar, Brielle. Walcheren, Z.-Beveland, Hoek, Axel.

40 Coriandrum.

C. sativum L. Verwilderd. Overveensche weg bij Haarlem. H. HEUKELS.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Zou het mogelijk wezen?

Iedere liefhebberij-studie heeft naast haar aangename zijde een niet minder donkere, en bij geen enkele studie, geloof ik, is die zijde zwarter dan bij de studie der natuur. Ieder kind of jongmensch, met wat aangeboren gevoel voor 't schoone en aanleg tot goed waarnemen begint met een welgevalligen blik te slaan op de natuur, op de planten met hare wonderlijke mooie bloempjes, op de insecten, vooral de kevers, vlinders en libellen; wanneer de jongens en meisjes, wat ouder en weetgieriger geworden, ze een weinig hebben leeren kennen, al die interessante schepselen dan begint het verlangen naar studie te komen, naar weten, begrijpen en onthouden van de personen in die eigen-ontdekte tooverwereld, waar ook gewerkt, zwaar en hard gewerkt moet worden, waar naast arbeidzame individuen, luie gevonden worden, waar strijd en vrede, vrijheid en dienstbaarheid even goed te vinden zijn als in de mensche-lijke samenleving, dan gevoelt zoo menig een verlangen in zich ontwaken, een natuurlijk verlangen, om altijd dicht bij zich te hebben, wat men heeft leeren waardeeren en liefhebben en velen van die velen beginnen te verzamelen. Dit schijnt een vloek te zijn die op ons menschen rust. Maar wanneer dit bij elke studie een noodzakelijkheid is, waarom zoude onze studie, de belangrijke natuurstudie, hierop dan een uitzondering maken?

Is de verzameling goed aangelegd, heeft ze een zekere wetenschappelijke waarde, dan kan die vloek zelfs een zegen worden. Voor ons evenwel moet het dan ook niet een enkel „hebben” zijn, gelijk een kind zich dit denkt, wanneer het de handjes uitsteekt naar een blinkend voorwerp, neen onze verzameling zij een supplement van het boek der natuur, van dat boek, waarin we voor alles moeten lezen, dat we als de bron moeten beschouwen voor onze natuurkundige studiën; want studeeren moeten we naast het verzamelen, anders is het maar beter er mede uit te scheiden.

Naast dat boek der natuur komen dan de wetenschappelijke boeken en de omgang met personen, even als wij liefhebbers. Deze twee laatste bronnen missen evenwel zoo velen, en voor hen, wordt het *dieren dooden zonder doel*, of, al is 't al met een doel, dan toch zeker meestal zonder hoop dat ooit verwezelijkt te zien, dus zonder nut. Dat mag niet langer.

Naar aanleiding hiervan wenschte ik wel te vragen: zou het mogelijk wezen, hierin verandering te brengen? Mij dunkt van Ja. Wanneer wij de handen ineen slaan, wij, de pas beginnende verzamelaars, wij die elkander weliswaar niet kennen, maar die hetzelfde bloempje, kevertje of vlindertje zoeken, die één zijn in ons streven, maar helaas zoo verspreid. De handen ineen, er is zoo weinig toe noodig. Laten wij Amsterdammers het voorbeeld geven, anderen zullen volgen. Allen die in Amsterdam wonen en

aan deze oproeping willen gehoor geven, allen die een clubje zouden willen vormen ter bereiking van ons doel, onderling elkanders belangen te bevorderen, kunnen zich tot ondergeteekende wenden. *Wel te verstaan zij alleen, voor wie het ernst is.* Want al is de natuurstudie maar een liefhebberij, 't moet toch ernst zijn; zij die het anders opvatten behooren in het clubje, gelijk ik het mij voorstel, niet thuis. Jongere jongens zijn niet uitgesloten, integendeel, maar „ernstig meenen” is hoofdvereischte. Zijn wij eenigen bijeen, dan kunnen we alle verder te maken bepalingen nader bespreken. Nogmaals de handen ineen, een weinig goeden wil en we doen een hoogst verdienstelijk werk. Gedurende de avonduren ben ik gaarne te spreken. Nu niet gaan denken: ik zal maar niet gaan, misschien ben ik wel de eerste, neen; daarvan is geen sprake in dit geval, de eerste toont de meeste liefhebberij en geeft het meeste blijk de goede zaak te willen bevorderen en steunen. Mochten sommigen tegen mij opzien, zeggen „we durven niet, die mijnheer is zoo geleerd, zooveel ouder dan wij,” dan mogen zij hierbij weten, dat ik eveneens een pasbeginnende ben, en nog op-lange-na niet oud.

J. M. VAN WATERSCHOOT VAN DER GRACHT,
Heerengracht 280.

Een Schoolherbarium.

Op geëerd verzoek van den heer Dr. J. C. Costerus, directeur der H. B. S. met 5-jarigen cursus te Amsterdam, hebben wij, voor 't meerendeel leerlingen van H. B. S. en Gymnasium, besloten, een herbarium aan te leggen voor genoemde school. Daarmede beginnen wij a.s. jaar. Wij kunnen dit natuurlijk niet zonder hulp van anderen doen, en daarom verzoeken wij beleefd of hij, die planten vindt, waarvan hij meent of weet, dat zij om Amsterdam niet voorkomen, die ons, gedroogd of levend wil sturen. Verzendkosten worden natuurlijk vergoed.

Hopend dat velen aan ons verzoek voldoen,

namens de vereeniging *Minerva*.

J. P. GREVEN.

Het adres is: P. v. GENDEREN STORT,
Brederodestraat 2, Amsterdam.

Sepp.

De Heer W. Warnsinck te Arnhem, Rijnkade 92 schrijft ons naar aanleiding van de vraag van den Heer H. J. Smid te Meeden in de vorige aflevering, dat hij in 't bezit is van een volledige Sepp (8 deelen, Oude Serie en 4 deelen van de 2de). Aan 't verkoopen denkt de heer Warnsinck natuurlijk niet; en op zijn vraag of wij hem raden het werk ter leen te zenden, zouden wij niet gaarne met „ja” willen